

Skriften alene – sola scriptura

"Den, der vil gøre hans vilje, skal erkende, om min lære er fra Gud, eller om jeg taler af mig selv" (Joh 7,17).

Hovedtanke

Guds ord er sandheden > sandheden er Jesus Kristus > Jesus Kristus er Guds ord.

Introduktion

Den 11. august 1999 var Mellemeuropa indhyllet i dybt mørke på grund af et specielt naturfænomen, som først optræder igen på lignende måde i år 2081. Månen befandt sig præcist mellem jorden og solen og gjorde dag til nat – total solformørkelse.

Solen har ikke brug for månen for at skinne. Det modsatte er tilfældet: Månen er kun synlig, når den reflekterer sollyset. Hvis den derimod står for solen og formørker den, så udfører den ikke sin opgave.

Mange kristne kirker – deriblandt Syvende Dags Adventistkirken – holder sig til det reformatoriske sola scriptura-princip. De ønsker at følge Bibelen i spørgsmål om tro, lære og livsførelse. I bestræbelserne på at holde sig til sandheden kan og bør det være det skrevne Guds ord, der har det sidste ord – men i den religiøse søgen efter sandheden spiller tradition, kultur, erfaringer, faglig viden og ens fornuft også altid en rolle. Hvis kilder uden for Bibelen "overdøver" Bibelen, kan det sammenlignes med månen ved en solformørkelse: De formørker den guddommelige sandhed, målet forfejes.

Når man bekender sig til sola scriptura-princippet, udfordres man til – med filosofen Diogenes' ord fra det 4. årh. f.Kr. – at sige til alt, der gør krav på at indtage Bibelens plads og råde over den guddommelige sandhed: "Du skygger for solen." For Skriften kan tale for sig selv. I denne uge uddybes forudsætningerne for sola scriptura og det reformatoriske princip for bibelfortolkning.

Skriftens autoritet

1 Kor 3,19-4,6
ApG 17,1-3.10-11

**Hvordan forholder "denne verdens visdom" sig til: "Der står skrevet"?
I hvilken henseende var jøderne i Berøa "mere imødekommende"
over for Paulus end dem i Thessalonika?**

Baggrund

Paulus fremhæver altid Skriftens autoritet, både i sine breve og i sit møde med andre mennesker.

I sit første brev til korintherne kommer han ind på splittelsestendenser i menigheden. Det drejer sig om spørgsmålet: Hvem blandt lærerne besidder autoritet? Hvem står over hvem? (1 Kor 1,10-13). Paulus reagerer på disse spørgsmål ved at henvise til Skriften (1 Kor 1,31; 2,9.16; 3,19-20), som sætter Guds visdom over denne verdens visdom.

Også jøderne i Berøa tyer til Guds ord og "granskede dagligt Skrifterne for at se, om det forholdt sig sådan" (ApG 17,11). Det, der udmærker dem i forhold til jøderne i Thessalonika, er ikke, at de bruger Skriften som rettesnor, men at de på grund af Skriften tror på Jesus som Kristus.

Til fordybelse

På Paulus' tid var de hellige skrifter det, vi i dag kalder Det Gamle Testamente. Det var først i slutningen af det 4. årh., at Det Nye Testamente blev endeligt kanoniseret (kanon=rettesnor/målestok). Allerede før reformationen lærte kirkefaderen Thomas Aquinas (13. årh. e.Kr.): "*Sola canonica Scriptura est regula fidei*" – alene de kanoniske skrifter er rettesnor for troen.

Der findes ikke noget endegyldigt skriftbevis for Skriftens autoritet – det ville jo forudsætte noget, der først vil blive bevist senere. I stedet kan den kun bevidnes i troen. Den, der vælger at lade Skriften være autoritet for troen, tror allerede på den.

Til eftertanke

Hvor har jeg senest oplevet, at Bibelen har forandret min tro eller min livsførelse?

Skriftens enhed

2 Tim 3,16
Hebr 1,1-2
Jak 1,17

**Hvad er "det nye" i Det Nye Testamente?
Hvad er grundlaget for Skriftens enhed?**

Baggrund

De bibelske skrifter er opstået i løbet af en periode på ca. 1500 år og formodentlig forfattet, henholdsvis bearbejdet, af 40 forskellige personer. Derfor kan Skriften kun gælde som rettesnor/målestok, hvis den ikke er i splid med sig selv.

Både Bibelens forfattere og Jesus anså de 39 bøger i Det Gamle Testamente som ét budskab fra Gud (fx i Luk 24,27.44; ApG 13,32-35; Rom 3,10-18). Skriftens enhed har sit fundament i sin skaber, den ene Gud, "der har talt mangfoldige gange og på mangfoldige måder" (Hebr 1,1) for at åbenbare sig. Derfor kan man også forvente en ensartet lære om Gud og frelsen i Bibelen.

Det Nye Testamente erstatter ikke Det Gamle Testamente. Det forkynder heller ikke en ny eller en anden Gud. Det vidner derimod om den nye måde, Gud har mødt mennesker på. Den evige Gud, "hos hvem der ikke findes forandring" (Jak 1,17), "har nu ved dagenes ende talt til os ved sin søn" (Hebr 1,2) – som et menneske.

Til fordybelse

"Sådan som Bibelen er skrevet – i forskellige tidsaldre af mennesker, der var vidt forskellige ... fremstår den med stor kontrast i stil samt mangfoldighed i de fremlagte emners natur. Forskellige udtryksformer anvendes af forskellige skribenter; ofte præsenteres den samme sandhed mere rammende af én end af en anden. Og eftersom adskillige skribenter præsenterer det samme emne under forskellige aspekter og relationer, kan der for den overfladiske, ligeglade eller forudindtagede læser forekomme at være uoverensstemmelser eller modsigelser, hvori- mod den dybsindige, seriøse studerende med klar indsigt erkender den underliggende harmoni" Ellen White, *Mod en bedre Fremtid*, s. 11).

Til eftertanke

"Hellige skrifter" eller "Den Hellige Skrift"?

Skriftens anliggende

Joh 5,37-40
2 Kor 3,14-18

Hvad er målet for Guds skrevne ord?

Baggrund

Gud har sådan set aldrig talt ind i et lufttomt rum for at formidle tidløse ideer og læresætninger. Han har altid grebet ind i den pågældende tid og skrevet historie. Både Paulus og Jesus selv stod med den udfordring at skulle forklare det jødiske folk dets egen historie.

Lige fra begyndelsen havde Gud oplyst om den *ene*, der skulle sejre over synd og død (1 Mos 3,15). Alle Guds løfter skulle finde deres opfyldelse i ham (2 Kor 1,20). Og til sidst skulle han oprette Guds herredømme (Dan 7,13-14). Det er også ham, der fjerner sløret fra Skriften. I ham er det evige liv. Bibelens anliggende er i virkeligheden en person: Jesus Kristus.

Til fordybelse

Princippet *Tota scriptura* ("hele Skriften") understreger, at hver enkelt detalje gør krav på at blive forstået og fortolket med baggrund i dets sammenhæng og med fokus på dets iboende åbenbaring af Kristus. Jesus Kristus er den personificerede sandhed (Joh 14,6) og hele Bibelens fokus. I Bjergprædikenen åbenbarer han sig som autoritativ fortolker af Guds lov (Matt 5,17-48).

Til anvendelse

"Findes der noget andet ophøjet gemt i Skriften, efter at... det største mysterium er blevet åbenbaret, nemlig at Kristus, Guds søn, er blevet menneske... Tag Kristus ud af Skriften – hvilke større ting vil du finde?" (M. Luther, oversat fra: WA (Weimarer Ausgabe) 18; 606, 22-29).

Til eftertanke

Syvededags adventister har p.t. 28 formulerede trospunkter, begrundet i Bibelen. Tjener de som en slags linse, hvorigennem Jesus Kristus træder endnu tydeligere frem? En linse er ikke beregnet til at se *på*, men til at se *igennem*. Hvad siger de enkelte trospunkter om Jesus Kristus?

I hvor høj grad kan de 28 trospunkter læses og forstås som bekendelsesskrifter om Jesus Kristus?

Skriftens klarhed

Matt 12,3-5;
19,4-6; 22,31-32

Hvilke uklarheder og spørgsmål imødegik Jesus ved at henvise til Skriften?

Baggrund

Da Jesus virkede på jorden, blev han konfronteret med forskellige livs- og trosspørgsmål. I sine svar henviste han gang på gang til Skriften: "Har I ikke læst...?" Dette spørgsmål var en vældig provokation for jøderne, som jo for en stor del kunne Skriften udenad. Men Jesus tydeliggjorde derved to ting:

- Det skrevne Guds ord står over alle menneskeskabte traditioner. Ved hjælp af Skriften satte han de misforståede overleveringer til vægs, fx hvad sabbatshelligholdelse, skilsmisse og de dødes opstandelse angik.
- Det skrevne Guds ord er klart og tydeligt. Jesus opmuntrer sine tilhørere til at holde sig til Skriften. Det er ikke forbeholdt de lærde og præsterne at forstå og udlægge Bibelen. Jesus har tillid til, at enhver kan forstå Guds ord.

Til fordybelse

Skriftens klarhed blev diskuteret indgående på reformationens tid. Erasmus af Rotterdam (1466-1536) og Martin Luther (1483-1546) havde modsatrettede syn på de uklare steder. Erasmus satte som humanist stor pris på den menneskelige fornuft. Han var af den overbevisning, at de uklare steder måtte kunne forklares ved hjælp af kirkenes tradition. Luther derimod formastede sig ikke til at mene, at han kunne forklare alting. Han lod de uklare skriftsteder stå og henviste til Jesus Kristus som den personlige Gud, der giver den ærligt søgende den nødvendige klarhed. Skriften er klar og tydelig i sine væsentlige udsagn. Dette er tilstrækkeligt til at give den autoritet.

Til anvendelse

Hvordan håndterer jeg skriftsteder, som er uklare for mig? Hvor henter jeg hjælp eller råd for at få klarhed? Har jeg blind tillid til min kirkes tradition? Kan jeg leve med, at der er noget, jeg ikke forstår?

Til eftertanke

"Med Bibelen i hånd er den kristne myndig. Ellers ikke"
(Manfred Hausmann, forfatter, 1898-1986).

EKSKURS

Ellen White og Bibelen

1 Kor 13,8-10

Syvendedags adventister konfronteres løbende med spørgsmålet om, hvordan Ellen Whites skrifter skal ses i forhold til Bibelen. Er bekendelsen til sola scriptura-princippet ikke i modstrid med opfordringen til at anerkende en profetisk autoritet ved siden af Bibelen? Ellen White har udtalt sig om dette på følgende måde:

- Hvad ufejlbarlighed angår, så har jeg aldrig gjort krav på den; Gud alene er ufejlbarlig. Hans ord er sandt, og der er ingen forandring i ham eller vekslen i lyset (*Brief 10, 1895*).
- "Gud vil have et folk på jorden, der holder fast ved Bibelen og Bibelen alene som rettesnor for alle læresætninger og basis for alle reformer" (*Mod en bedre Fremtid, s. 481*).
- "Ånden blev ikke givet og kan aldrig nogen sinde blive givet for at erstatte Bibelen, for Skriften siger tydeligt, at Guds ord er det grundlag, som al lære og alle erfaringer skal bedømmes ud fra" (*Mod en bedre Fremtid, s. 12*).
- "Guds ords vidnesbyrd blev givet os for at lede mennesker til Guds ord, for dette skænkes ikke nok opmærksomhed. Den, der ikke lytter til vidnesbyrdene, tillader ikke Guds Ånd at virke i sig" (FGG 1,48 (ty)).

Ellen Whites profetiske autoritet er baseret på Helligånden, der har inspireret hende på samme måde, som den inspirerede Bibelens forfattere. Hendes skrifter har dog en anden *funktion* end Bibelen. De er ikke målestok for lære og livsførelse, men et "lille lys", der skal lede til det "større lys", Bibelen. (*Evangelism*).

På samme måde skabte Gud solen som "det store lys" til at herske om dagen og månen som "det lille lys" til at herske om natten (1 Mos 1,16).

Det ville derfor være uacceptabelt, hvis man ville udlede trospunkter af Ellen Whites udsagn. Det ville dog også være forkert ikke at ville anerkende "det stykkevisse" (1 Kor 13,9-10) som en værdifuld hjælp til større erkendelse af Gud og hans ord. Adventister gør klogt i at lytte til et godt råd fra Paulus, der selv var profet og lærer (ApG 13,1): "Ringagt ikke profetisk tale. Prøv alt, hold fast ved det gode" (1 Thess 5,20-21).

Bibelen taler for sig selv

Matt 23,8-10
Hebr 4,7.12

Hvordan kommer Guds ord (ikke) til menneskene?

Baggrund

Jesus advarede imod at lade tro og fromhed være afhængig af de skriftlærde. Jesus bør være læreren. Gang på gang har mennesker vidnet om, hvordan Guds ord kom til dem (111 gange hos Luther), fx i Ez 12,1.8.17.21.26. Skriften består ikke af døde bogstaver. Den er *levende og virksom* – den taler for sig selv.

Med andre ord: Der er ikke brug for supplerende bekræftelse, for at Bibelen forstås og rammer et menneskes hjerte som Guds ord. Dette er nemlig, hvad sola scriptura betyder: "At Skriften selv, sandfærdigt og ubesværet, åbenbarer sig selv og er sin egen fortolker" (M. Luther, overs. fra Weimarer Ausgabe 7; 97,23-24). I Kristus og gennem Skriften kan Gud tale for sig selv.

Til fordybelse

Ingen råder over den "endegyldige sandhed". Intet nok så klogt menneske, ingen nok så lang tradition, ingen nok så veletableret institution, ingen nok så from præst, intet nok så helligt ritual og intet nok så tiltrækkende religiøst eller dogmatisk system kan gøre krav på den endegyldige tolkningssoverærenitet uden dermed at sætte sig i Guds og hans frelsers sted og formørke hans ord.

Til anvendelse

Sola scriptura betyder for den enkelte såvel som for menigheden, at man hele tiden og uden forbehold bør stille sig ind under Kristus og lade ham selv tale til sig gennem Skriften.

Til eftertanke

"At læse Den Hellige Skrift vil sige at tage imod råd fra Kristus" (Franz af Assisi, 1181-1226).

Resumé

Skriften er sin egen fortolker. Der er ikke behov for andre autoriteter for at kunne høre, forstå og tro på dens budskab.

Spørgsmål til drøftelse

Indledende
spørgsmål

1. Hvordan og hvorfor har jeres personlige bibelstudium ændret sig i løbet af årene?

Hebr 4,12

2. Hvordan begrundes I Skriftens guddommelige oprindelse, når nogen sætter spørgsmålstejn ved det?

Hvordan har Guds ords kraft og virke gjort sig gældende i jeres liv?

Joh 5,39-40
2 Kor 3,14

3. I hvilket forhold står Det Gamle Testamente (Toraen) til Det Nye Testamente (evangeliet)?

Det er Jesus, der er Skriftens egentlige budskab/anliggende.

Hvordan forstår I dette udsagn?

Hvad betyder det for jeres bibelstudium?

1 Kor 13,8-10

4. Hvad gør I ved tekster, som I kun delvist eller slet ikke forstår?

Hvilken rolle spiller litteratur uden for Bibelen for jeres forståelse af den?

Hvilken rolle tillægger I Ellen Whites skrifter?

Uddybende
spørgsmål

5. Ingen ligger inde med den endelige sandhed.

Hvad er jeres holdning til denne påstand?

Hvad giver jer vished, når I står over for divergerende overbevisninger og "sandheder"?